

bookVOICE

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ / ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΠΩΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΩΣ ΕΔΩ;

Ένα βιβλίο ιστορίας έγινε best seller. Μιλήσαμε με τον συγγραφέα του Στάθη Καλύβα.

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Το ερώτημα που μας βασανίζει από το 2010, σταν συνειδητοποιήσαμε με κατάληξη και φρίκη ότι ουσιαστικά η χώρα είχε πτωχεύσει, επανήλθε με δριμύτητα στις αρχές του Ιουλίου 2015 όταν η απειλή του Grexit έτεινε να μετατραπεί σε βεβαιότητα. Η αποφυγή της καταστροφής την τελευταία στιγμή είναι ένας ακόμα κρίκος στην αλυσίδα παρόμοιων συμβάντων στην ιστορία μας, ισχυρίζεται ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης του Γείλ Στάθης Καλύβας στο τελευταίο του βιβλίο «Καταστροφές και Θρίαμβοι - Οι 7 κύκλοι της σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας», που εξαντλήθηκε και πήδη κυκλοφορεί σε 2η ενημερωμένη έκδοση.

Δύο σχεδόν αιώνες τώρα π η ιστορία επαναλαμβάνεται: άνθηση - κατάρρευση - διάσωση. Δανειζόμαστε, πτωχεύουμε και καταλήγουμε σε καθεστώς οικονομικής επιτήρησης. Από το 1821 ως το 2006 δηλαδή η Ελλάδα πέρασε τα μισά περίπου χρόνια σε καθεστώς πτωχεύσεων - αναδιάρθρωσης χρεών! Στο καθεστώς που δυστυχώς επιστρέψαμε πανηγυρικά το 2010, η ίδεα να «ξαναδιαβάσει» την ιστορία για να εντοπίσει τη βαθύτερη λογική που δηλειπτεί την πορεία μας ως έθνος πρέκτιμες όταν οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις της Οξφόρδης του ζητούσαν να συμμετέχει στην έγκυρη σειρά συνοπτικής παρουσίασης ιστορικών, πολιτικών και επιστημονικών θεμάτων «τί πρέπει να ξέρει ο καθένας για...». Αφετηρία στην αναζήτηση είναι η διαρκονική αμφισση μέσω της Ελλάδας στο διπόλιο Δύση-Ανατολή. Τα ερώτηματα που γεννιούνται πολλά: Θα ξεπέρασουμε ποτέ το σύμπλεγμα κατωτερότητας προς τη Δύση που τροφοδοτεί τη σύγκριση αρχαίου κλέους και σύγχρονης πραγματικότητας; Θα αντιμετωπίσουμε τα διαχρονικά θεσμικά προβλήματα που ταλανίζουν τη χώρα; Τι είναι π η Ελλάδα, μια «διάζουσα περίπτωση» ή μια εν πολλοῖς «πρωτοποριακή» χώρα; Θα επιτύχουμε ποτέ το βασικό στόχο που έθεσαν οι μεγάλοι πρόεδροι μας, να γίνει η Ελλάδα ένα σύγχρονο δυτικό κράτος;

Το βιβλίο σου πάντα χωρίς υπερβολή το μπεστ σέλερ του καλοκαιριού. Μόνο στην παρέα μου το διάβαζαν τρεις! Πώς το εξηγείς; Με εξέλιπξε και εμένα αυτό. Μάλιστα, το βιβλίο κυκλοφόρησε στα τέλη του Ιουνίου, ακριβώς πάνω που έσκασε η βόρβα του δημοψηφίσματος και το κλείσιμο των τραπεζών και θεωρητικά πώς το βιβλίο θα χαθεί. Τελικά όμως έγινε ακριβώς το αντίθετο! Φαντάζομαι, λοιπόν, πώς ιδιαίτερα στην περίεργη συγκυρία του καλοκαιριού κάποιος κόδων θέλησε να αναζητήσει τις βαθύτερες ρίζες των γεγονότων που μας περιτριγύριζαν και βρήκε στο βιβλίο μου μια αιρήση που πάντα διαφορετική από αυτές που έχουμε συνθίσει και ενδεχομένως και μια πιο πειστική ερμηνεία.

Το βιβλίο το έγραψε αρχικά στα αγγλικά και κυκλοφόρησε τον Μάιο του 2015 από το Oxford University Press με τίτλο «Modern Greece» ως εγχειρίδιο για τη σύγχρονη Ελλάδα. Ήθελες να δώσεις μια πειστική απάντηση στο ξένο κοινό για το αμειλίκτο ερώτημα «πώς ιράστες ως εδώ?». Ουσιαστικά επιδίωξαν να γράψουν δύο βιβλία σε ένα. Το ένα είναι μια συνοπτική αφήγηση της ελληνικής ιστορίας που βασίζεται στις μεγάλες τάσεις της και όχι στην απαριθμητική περιομηνίων, γεγονότων και προσώπων και απευθύνεται στους ξένους που δεν γνωρίζουν τη χώρα μας πέρα από τη γνωστά στερεότυπα. Το δεύτερο είναι μια ερμηνεία της ελληνικής ιστορίας για όσους από εμάς έχουμε κουραστεί από τα δικά μας διαχρονικά στερεότυπα, τα οποία είναι άλλωστε εν πολλοῖς αυθαίρετα. Πρόκειται για μια ερμηνεία της ελληνικής ιστορίας που ξεφύγει από το γνωστό δίπολο της «πρωικής και αιώνια προδομένης Ελλάδας» από τη μία και της κακομορφης Ψωροκώνιας πάντα στην άλλη, ένα δίπολο που στην ουσία αποτελεί τις δύο πλευρές του ίδιου νομίσματος, δηλαδή μιας χώρας που ποτέ δεν αλλάζει και επομένως δεν μπορείνα αλλάζει.

Η σχέση Ελλάδας-Δύσης πάταν από την αρχή αμφισση, μια σχέση σγάπης-μίσους. Έπεισμα πάντως της αμοιβαίας κακυοφιάς, ούτε η Ελλάδα αποφάσισε ποτέ να αποκοπεί από τη Δύση ούτε τη Δύση έγραψε ποτέ την Ελλάδα. Τελευταία βρεθήκαμε πολύ κοντά στο Grexit; Η Ευρώπη είναι έτοιμη να μας «αποχωριστεί»; Όπως φάντηκε, κανείς μας δεν είναι έτοιμος

(το κατά κεφαλή εισόδημα της χώρας και το επίπεδο διαβίωσης) αλλά και το συγκριτικό πλαίσιο: η Ελλάδα τα πήγε πολύ καλύτερα από τις αντίστοιχες με αυτή χώρες, δηλαδή τα κράτη που ξεπήδησαν μέσα από πολυεθνικές αυτοκρατορίες αλλά και τα μετα-οικουμενικά κράτη. Την πραγματικότητα αυτή συχνά μας εμποδίζει να δούμε προστιλώσας μας στην Αρχαία Ελλάδα, αλλά πραγματικότητα είναι πως το σύγχρονο ελληνικό κράτος που ξεποδά μέσα από την Οθωμανική αυτοκρατορία το 1830 δεν έχει καμιά σχέση με την Αθήνα του Περικλή.

Η Φιλική εταιρεία, με σχετικά ασύμαντη οργάνωση, κατάφερε να συντονίσει και να φέρει σε επαρχή τη διαφορετικά κοινωνικά δίκτυα που έφεραν το βάρος της επανάστασης. Διαχρονικά, ισχυρίζεται, τους εθνικισμούς στόχους έθεταν μικρές ομάδες που εμπνευσμένοι πρέπει. Σήμερα υπάρχουν τέτοια δίκτυα: Τα δίκτυα υπάρχουν, πιστεύων, είναι οι Έλληνες που πιστεύουν στο μέλλον της χώρας, μέσα και έξω από την Ελλάδα, οι δημιουργοί ανθρώποι που προβληματίζονται σοβαρά (και ανάμεσα σε αυτούς και οι αναγνώστες του βιβλίου μου!). Εκείνο που απουσιάζει αυτή τη στιγμή είναι η εμπνευσμένη πγεσία που θα μπορέσει να κινητοποιήσει αυτό το ανθρώπινο δυναμικό.

Να περιμένουμε «σωτήρα»; Είναι τελικά θέμα θεσμών ή προσώπων; Σωτήρα σίγουρα όχι, αλλά οι πνευτικές ομάδες έχουν καίριο ρόλο στις μεγάλες κρίσης. Τους θεσμούς τους δημιουργούν οι εμπνευσμένες πγεσίες και αν είναι γεροί κάνουν μετά τη δουλειά μόνο τους.

Την ιδεολογία του λαϊκισμού που εισπήγαγε το ΠΑΣΟΚ και υιοθέτησε ο ΝΔ, απογειώσεις ο ΣΥΡΙΖΑ. Βλέπουμε ότι παντού στις μεταρρυθμίσεις εξακολουθεί να είναι ιαχυρή. Ο λαϊκισμός είναι απότοπος; Πανίσχυρος ναι, απότοπος όχι. Αυτό που με φοβίζει πέρα από τη σενάριο της κατάρρευσης, που πρόκειται βέβαια να ολοκληρωθεί ποτέ, γιατί από τη φύση του είναι ένας στόχος που συνεχώς μετακινείται προς το μέλλον. Σημασία έχει να μείνουμε σταθεροί σ' αυτή την πορεία. Αναγνωρίζω πως κάτι τέτοιο φιλέται απίθανο σήμερα, αλλά το ίδιο απίθανο φάνταζε το 1829 από την οποία του 1819, το 1912 από την οποία του 1897, το 1960 από την οποία του 1947 και το 1981 από την οποία του 1967.

Για κάποιους ξένους ιστορικούς η Ελλάδα θεωρείται μια αποτελετη περίπτωση επιτυχίας. Για τους πολλούς άλλους όμως ταυτίζεται περισσότερο με έννοιες όπως η αποτυχία, οι ανεκπλήρωτες προσδοκίες, η υστέρηση και η υπανάπτυξη. Το δικό σου συμπέρασμα; Συνολικά πρόκειται για μια πολύ πετυχημένη πορεία, αλλά βέβαια υπόψη του κανείς μετακινεικά δεδομένα

Κάποια στιγμή στην Μεταπολίτευση, ο εκσυγχρονισμός - εξευρωπαΐσμός της χώρας είχε ευρεία αποδοχή. Αποδείχθηκε όμως αβαθής, και με την κρίση η κοινωνία απόκλινε πάλι από την Ευρώπη εκτός από οικονομικά και πολιτικά και φυλολογικά. Πώς το αποδίδεις; Πρόκειται για φυσιολογική αντίδραση. Ο κόσμος απορρίπτει πάντα αυτό που αποτυγχάνει και θεώρησε πως απετυχεί ήταν το εκσυγχρονιστικό όραμα και όχι ο λαϊκιστικό πγεσία για να διαινίσει την ηγεμονία της. Η αυτή θεωρώ πως η παραμονή μας μέσα στην Ευρώπη είναι επιβεβλημένη. Μόνο αυτή μπορεί να ασκήσει την απαραίτητη πίεση για τις αναγκαίες αλλαγές.

Κάποια στιγμή στην Ελλάδας μαζί με τον Τρικούπη, τον Βενιζέλο, τον Καραμανλή. Δεν θα βρεις πολλούς να συμφωνούν μαζί σου. Πιστεύεις ότι θα τον δικαιώσει η ιστορία; Το διπλό σφάλμα του Σημίτη ήταν ότι δεν κατάφερε να απαλλαχθεί από το βαρύδι του βαθέος ΠΑΣΟΚ και επέτρεψε στη διαπλοκή να ανθίσει. Αλλά κανείς από τους μεγάλους οραματιστές της σύγχρονης Ελλάδας δεν απέψυγε τα μεγάλα σφάλματα, που ήταν ίσως αναπόφευκτα λόγω του μεγέθους του εγχειρήματος. Σημασία έχει το όραμα και προσπάθεια υλοποίησή του.

ATHENS voice

Πέμπτη 29 Οκτώβριος 2015

των ελλειμμάτων και της προσδοθηρίας που κυριάρχησε στην Ελλάδα. Δυστυχώς δεν έχουμε εξηγήσει καλά τι απέτυχε και τι τί έχει σημασία στη σημερινή Ελλάδα. Δυστυχώς δεν έχουμε εξηγήσει καλά τι απέτυχε και τι τί έχει σημασία στη σημερινή Ελλάδα. Δυστυχώς δεν έχουμε εξη